

RELIGIJA

Ne da se dokazat da Bog je ali da ga ni. Družba je skozi čas vedno manj verna.

OSNOVNI ELEMENTI RELIGIJE:

▣ **VERSKA PRIPOVED:** poznajo jo vse religije, vsebuje razlago in razvoj stvarnosti (kozmosa), vključuje tudi temeljne verske resnice. Krščanstvo: Biblija. Stara zaveza je judovskega izvora, Jezus-ju, Aramejec.

▣ **VERSKE DOGME:** dogma je resnica, ki se je ne da dokazati, npr. da je Marija spočela od Svetega duha, o tem se NE dvomi.

teolog – bogoslovec

theos – bog

teologija – veda o bogu/religijah

Teolog razlaga verske dogme in jih poskuša približati sodobnemu človeku.

▣ **VERSKO RAVNANJE:**

širši smisel: življenje/vedenje v skladu z verskimi normami, npr. pozdrav: Z Bogom!, Bogdaj!, 10 božjih zapovedi – norme kako je treba živeti.

ožji smisel: obiskovanje verskih obredov (maša, doma molitev), zbiranje v cerkvah, templjih, džamijah...

▣ **VERSKA SIMBOLIKA:** Nekateri predmeti so sveti (posvečeni). Primer:

krščanstvo- vino in kruh.

posvetno ali profano – vino, ki ni posvečeno

sveto ali sakralno – stvari posvečene v procesu obreda (npr. žegnanje)

▣ **VERSKO DOŽIVETJE:** Doživetje svetega, ko stopimo v stik z nadnaravnim, ki je neskončno, neizmerno, nedojemljivo, veličastno, nekaj kar te presega. Versko doživetje je zelo subjektivno, doživetja se pogosto ne da opisat. Veliko vernikov je navdušenih nad veličastnostjo gotskih cerkev.

VERSKE ORGANIZACIJE

1. cerkev
2. denominacija
3. sekta
4. kult

Različno so organizirane.

CERKEV:

Cerkev je največja in najmočnejše organizirana. Ima profesionalno duhovščino – kler (primer: rimokatoliška cerkev,...), urejena je hierarhično in ima veliko število vernikov.

DENOMINACIJA:

- protestantske skupnosti (ZDA, Evropa,...)
- metodisti
- baptisti

- kalvinisti (po Juanu Calv.)

Manjše število članov, slabša organizacija, poudarek je na individualizmu (posameznik ima več svobode) → Durkheim—samomori. Hierarhija ni tako močna.

SEKTA:

- slo: ločina
- nastanejo z ločitvijo od večje verske skupnosti
- primer: Jehove priče: imajo tudi svojo revijo, ne priznavajo Darwinove razlage revolucije, teologi pa pravijo, da je treba gledati stvari v prenesenem pomenu.
- pogosto so v sporu s prevladujočo cerkvijo ali tudi osnovnimi družbenimi normami.
- znotraj teh sekt se dogajajo tudi nezakonite stvari
- stvari, ki jih uči prvotna vera zavračajo
- včasih pride do skupinskega samomora kakšne verske sekte; 10 ljudi → kao, da so odpotovali na krilih kometa... (yea right! ☺)
- sekta so tudi satanisti

KULT:

- težko rečemo, da je organizacija → nima formalnih, zapisanih pravil
- gre za prostovoljno obliko združevanja z meditiranjem, eni so tudi spiritualisti

TIPI RELIGIJ

Vsaka religija je nastala v nekem konkretnem naravnem (fizičnem) in družbenem okolju v nekem času.

Naravno okolje se odraža na religiji. Primer: Judje se obrezujejo (čistoča), ne pijejo alkohola in ne jejo svinjine.

Tudi socialno okolje se odraža na religiji. Primer: Ženske so manjvredne, ker so religijo ustvarjali moški.

1. SUPERNATURALIZEM:

- osnovna oblika razumevanja nadnaravnega, enostavno nadnaravno
- v najpreprostejših (primitivnih, primitus-prvi) družbah, kjer pripadniki vidijo nadnaravno silo-mano.

2. ANIMIZEM

anima-duh, duša

To je verovanje v duhove in druga nadnaravna bitja. Duhovi prebivajo v živi in neživi naravi (rastline, kamni, ljudje, zvezde,...). Te stvari so potem tabu. Ne sme se jih ubijati, častijo jih...

• TOTEMIZEM

Totem je zaščitni znak skupnosti oziroma plemena. Častilci nekega totema imajo potem njegove lastnosti. Duhovi imajo podobne lastnosti kot ljudje in zato častilci do njih razvijejo enak odnos, kot do ljudi. Zato se jih obdaruje, nagovarja, nosi hrano, žrtvuje.

3. TEIZEM

Verovanje v Boga. Lahko verujemo v več bogov-POLITEIZEM in v samo enega-MONOTEIZEM.

Prej je obstajal politeizem kot monoteizem. Politeistično je bilo verovanje v staroslovanske bogove, grška & rimska božanstva, hinduizem. Monoteistična vera je npr. judaizem (židovstvo), ki je tudi prvi znan monoteističen del religije. Iz njega se je razvilo krščanstvo.

Bolj kot je družba razvita, bolj ima komplicirano religijo.

4. SISTEM ABSTRAKTHNIH IDEALOV

abstraktno ≠ konkretno

Abstraktno pomeni splošno. V glavi imamo splošno podobo nekega predmeta (npr. stol).

Konkretno pa pomeni posamično.

Ta vrsta religije je usmerjena k premišljevanju, meditiranju, iskanju moralne popolnosti. Religije, ki težijo k temu so: budizem šintoizem, konfucianizem in taoizem → religije Azije.

BUDIZEM: meditacija, joga, vse je sveto, ne ubijaj (gospodar pošlje služabnika v posteljo, da privabi bolhe...)

RAZLIKA MED MAGIJO IN RELIGIJO:

Magija poskuša vplivati na nadnaravne sile, oziroma z njimi upravljati.

Religija prosi za naklonjenost nadnaravnih sil. Včasih so bil prisotni tudi magijski elementi, vendar so sčasoma izginili.

Magija je obstajala pred religijo. To vemo iz raziskav, ki pravijo, da so primitivne skupnosti poznale več magijskih kot religijskih pogledov.

DRUŽBENE FUNKCIJE RELIGIJE

Religija vpliva na družbo preko posameznika tako, da vpliva na njegovo ravnanje in delovanje celotne skupnosti.

▮ PSIHOLOŠKA:

Ko se človek zave svoje smrtnosti mu religija zagotavlja neko nadnaravno silo (→Bog), ki mu omogoča življenje po smrti.

▮ DRUŽBENE:

a.) **INTEGRACIJSKA FUNKCIJA:** Poudarja jo funkcionalistična teorija. To pomeni, da religija s svojimi vrednotami, normami poveže posameznike - jih integrira v neko celoto. V preteklosti je bila pomembnejša kot danes.

b.) **SOCIALNO - KONTROLNA FUNKCIJA:** Poudarja jo funkcionalistična teorija. Je podobna integracijski funkciji. Skozi vrednote in norme družbo lahko kontrolira in nadzoruje (to je božja volja/zahteva, tako živite)

c.) **KOMPENZACIJSKA FUNKCIJA:** (kompensacija - nadomestilo v športu)
Poudarja jo marksistična teorija, ki pravi, da religija ponuja kompenzacijo za bedno življenje na zemlji (krivica, revščina bodo vernikom nadomeščene v raj)

d.) **LEGITIMACIJSKA FUNKCIJA:** Poudarja jo marksistična teorija. S pomočjo religije opravičujemo razlike, neenakosti.

Primer: kastni sistem: če se v kasti rodiš, v kasti umreš

e.) **RAZVOJNA FUNKCIJA:** Max Weber je proučeval protestantizem, t.i. asketski protestantizem. Najbolj kalviniste, za katere je značilen nauk o predestinaciji – gre za usojenost človeka ali bo zveličan. To bo zvedel na podlagi tega, ali je uspešen v svojem delu. Bolj ko si uspešen, večja je verjetnost, da ti je Bog naklonjen. Zato si vsak pripadnik skupnosti prizadeva, da pridno dela in da je uspešen → potem bo šel bo v nebesa.

Asketi se odrekajo hrani, spolnosti, pijači, zabavi, materialnim dobrinam. Prepovedana je spolnost iz užitka.

Kalvinizem zapoveduje prepoved spolnosti, če ta ni namenjena reprodukciji vrste. Prepoveduje tudi ples, gledališče, gostilne, ukvarjanje z športom (razen za rekreacijo). Ves denar, ki ga zaslužijo, ne morejo zapraviti, zato ga vlagajo nazaj v posel. Na ta način so protestanti izrazito pripomogli k hitremu razvoju kapitalizma.

Weber ni rekel, da je protestantizem vzrok za razvoj kapitalizma, ampak je samo pospešil njegov razvoj.

Dodaten dokaz za Webrovo tezo je počasen kapitalističen, industrijski razvoj v družbah, kjer poznajo religije sistem abstraktnih idealov, to pa so religije, ki so usmerjene h duhovnosti in odrekanju materialnih dobrin, katere zgolj ovirajo človeka na poti duhovne osvoboditve.

SEKULARIZACIJA in REVITALIZACIJA

Sekularizacija je pojav/proces zmanjševanja vpliva religije na družbena dogajanja. Intenzivno poteka zadnji dve stoletji. Leta 1789 je potekala francoska revolucija. Cerkev zgubi privilegije konec fevdalnega obdobja. Ta čas je tudi začetek nastajanja nove moderne meščanske družbe – LAIČNE DRUŽBE. Cerkev se ne sme mešati v državne zadeve (v šolah ni več verouka). Cerkev izgublja na pomenu, zato tudi ne more več omejevati razvoja znanosti. Znanost je spremljevalec prehoda iz tradicionalne v moderno družbo. Sekularizacija je torej pospremljena z razvojem znanosti, tehnologije. Sedaj nenavadne pojave poskušajo razložiti z znanostjo in ne z religijo. Družbe se urbanizirajo, ljudje se naseljujejo v mestih.

S sekularizacijo se zmanjšata legitimacijska in integracijska funkcija. Sekularizacija se kaže kot zmanjšan obisk maše, krsta, verskih obredov. To velja manj za tranzicijske države (religija je bila, vendar nezaželena). Vendar to še ni pomenilo, da so ljudje bistveno manj verni. Ni nujno da verni ljudje hodijo v cerkev. Lahko so pripadniki najrazličnejših sekt, kultov ali privatiziranih religij. Marksisti so govorili, da je religija opij ljudstva. Če družba ne bo tako religiozna, bodo ljudje spredvideli, da imajo le eno življenje in le tega bodo hoteli kar najbolje izkoristiti. Tako se družba spremeni. Religija je bila sistematično ovirana. Pred 20. leti so bili učitelji pri maši redki, saj to ni bilo skladno s socialistično idejo. Religija je danes »modna muha«. Danes ljudje ne morejo živeti po cerkvenih zakonih (→ splav, kontracepcija, predzakonski odnosi)

Revitalizacija pomeni ponovno oživljanje religije, kar je značilno za socialistične države- Slovenija- v teh državah je bila religija sistematično omejevana ali celo prepovedana. Po marksistični teoriji je religija opij ljudstva, ker opravlja kompenzacijsko in legitimacijsko funkcijo, ki preprečuje ljudem, da bi

spremenili svoje obstoječe družbene razmere. Marksistična teorija je bila osnova za oblikovanje teh socialističnih družb. Tudi cerkve in ideologije (denominacije) po Z- Evropi poskušajo z revitalizacijo religije na ta način, da se prilagajajo potrebam sodobnega človeka.